

Les addiccions, com afecten els familiars? L'alcoholisme i el tabaquisme dins de la família

Presentació

Motivació personal

Al llarg de la meua adolescència, com a persona abstèmia que soc, m'he relacionat amb diverses persones que han esdevingut addictes a l'alcohol i al tabac, i altres consumidors moderats i jo hem pogut veure des d'un punt de vista extern algunes de les conseqüències que aquest consum de risc ha provocat. Per un costat, la majoria d'aquestes persones consumien aquestes substàncies únicament en esdeveniments socials, sense ser jo conscient que això també és considerat un tipus d'addicció. Per l'altre, també he conegut persones que es trobaven en altres etapes més perilloses del tabaquisme i alcoholisme, o que hi han anat passant.

D'altra banda, el tema de les addiccions, principalment en joves, és força conegut gràcies als mitjans de comunicació, que s'encarreguen de mostrar casos on el consum d'aquestes substàncies ha provocat certes conseqüències, com ara accidents, actes violents, fumadors passius, entre molts altres. Això em va portar a pensar en el fet que algunes persones no addictes a aquestes substàncies, o fins i tot abstèmies, han de passar per aquest tipus de situacions causades per l'addicció d'altres persones. Després d'aquesta petita reflexió em vaig fer una pregunta sobre un tema

que no es tracta gaire en els mitjans de comunicació: els familiars dels addictes, sent considerades les persones més properes a aquests, en pateixen les repercussions? I, en cas positiu, quines serien?

Objectius

Per realitzar aquest treball en primer lloc s'han definit els termes més bàsics, com *addicció*, *tabaquisme* i *alcoholisme*, per posteriorment trobar altres fenòmens relacionats amb ells. A partir d'aquesta informació s'han esbrinat les diferents causes que poden arribar a conduir a una d'aquestes dues addiccions, i veure els possibles motius generals que porten a aquest consum cada cop més diari i més regular. D'altra banda, també s'han cercat les conseqüències a curt i llarg termini que el consum de les substàncies tractades poden arribar a comportar tant en els addictes com en les persones que els són més properes, tractant les dues addiccions per separat i comparant-ne determinades característiques.

Metodologia

Per tal d'assolir els objectius establerts inicialment, s'ha fet una recerca de la informació essencial de les addiccions al tabac i a l'alcohol per poder dirigir-ho tot cap a la idea d'aquest treball. Seguidament, es va entrar en contacte amb una treballadora del Departament de Prevenció d'Addiccions de l'Ajuntament de Tarragona, la Claustre Dasca, i es van realitzar tres entrevistes anònimes a persones que estan passant o han passat per una situació relacionada amb l'addicció a les substàncies tractades: una adolescent el pare de la qual és addicte al tabac, i a les dues persones integrants d'un matrimoni de les quals el marit va superar la seva addicció a l'alcohol. A més, es va elaborar una entrevista que va ser enviada a persones de diverses edats sobre l'experiència del consum d'alcohol i/o de tabac. Amb els resultats d'aquestes entrevistes s'han fet diversos gràfics i se n'han extret uns resultats individuals. Posteriorment s'ha fet un resum dels aspectes més importants de l'enquesta que han configurat els resultats globals. Aquests, juntament amb els resultats individuals de cada entrevista, han servit per elaborar les conclusions finals del treball.

Cos del treball

A partir de la recerca informàtica es van establir les quatre etapes de l'addicció, entre les quals destaca el consum en esdeveniments socials o festivitats. El consum abusiu, com bé s'ha pogut comprovar posteriorment en l'enquesta, acostuma a ser causat per problemes en algun dels àmbits personals, com ara l'econòmic, el laboral, el familiar, etc. La negació ha resultat ser un factor important en l'evolució d'una addicció, ja que, per una part, és la causa que la persona no accepti ajuda externa

i continuï amb la situació i, per l'altra, es pot arribar a fer un consum de risc sense ser-ne conscient, cosa que s'ha destacat principalment en l'enquesta.

La publicitat també és un element que ha influït en el consum d'aquestes substàncies, sigui positivament o negativament. Per una banda, sovint s'utilitza la publicitat per promocionar la venda d'una d'aquestes drogues legals, sense informar la persona que ho veu de les precaucions que hauria de prendre o de les conseqüències que pot arribar a tenir un consum de risc del producte. També cal tenir present que en algunes festivitats és usual beure, com podria ser el cas de la *Mamadeta*, la beguda típica de les Festes de Santa Tecla a Tarragona. Aquesta mena de comportament social ha acabat causant que tant l'alcohol com el tabac siguin elements comuns en la nostra societat i estiguin integrats en la cultura i en la tradició de determinats llocs. A més, aquesta actitud respecte a aquestes dues substàncies acaba sent l'exemple que s'acaba donant als més petits, fet que dona pas a la possibilitat que tinguin el mateix comportament fins i tot abans de tenir l'edat suficient per consumir legalment aquests productes. D'altra banda, també es pot trobar publicitat positiva que ajuda les persones, tant als mateixos addictes com als seus familiars. Aquestes acostumen a ser fetes per organitzacions que volen crear consciència de les repercussions que poden arribar a tenir aquests consums o bé que volen promocionar els seus serveis, com ara certes teràpies o centres que s'encarreguen del procés de desintoxicació de l'addicte.

S'ha demostrat que aquestes situacions han afectat l'addicte i els seus familiars de manera semblant però alhora diferent; a tots dos els acaba afectant econòmicament, la relació entre ells empitjora notòriament i, depenent del cas, la salut dels tots resulta perjudicada. Però en el cas del familiar aquesta situació es viu amb una preocupació constant, ja sigui per la consciència de l'addicció que té i que el mateix addicte no sap veure o acceptar, o per les possibles reaccions que pugui tenir el consumidor. Aquest últim sovint viu en la ignorància o tancat en la seva pròpia realitat, paral·lela a la de la resta, cosa que perjudica notablement la situació. L'agressivitat i la irritabilitat acostumen a ser presents en aquestes situacions i això empitjora notablement la relació amb qualsevol persona propera, fet que acaba afectant les dues bandes. S'ha aclarit que la salut dels addictes acaba patint certes repercussions, sempre tenint en compte diversos factors com la quantitat que es consumeix i amb quina freqüència es realitza el consum. Pel que fa a la salut dels familiars, en el cas de l'alcohol no acostuma a veure's gaire afectada, mentre que els fumadors passius es veuen exposats de manera constant a un consum indirecte i involuntari de fum; aquest pot acabar causant certs problemes en la seva salut, com en la dels mateixos consumidors, essencialment respiratoris però també d'altres. D'altra banda, també s'ha vist que la relació entre l'addicte i els seus familiars propers acostuma a veure's més afectada en el cas de l'alcohol que no pas en el del tabac, possiblement per les

conseqüències que pot arribar a tenir un consum abusiu d'alcohol, que acaba tenint repercussions en els actes de qui l'ingereix.

Conclusions

S'ha conclòs que l'addicció és la dependència que es té d'una substància i que hi ha diversos motius pels quals una persona pot esdevenir addicta, com ara problemes familiars, manca de salut, problemes en l'àmbit laboral, etc. L'addicció es desenvolupa en quatre etapes diferents, de les quals les que tenen més repercussions en tots els àmbits són les dues últimes. S'ha vist que tant l'alcoholisme com el tabaquisme tenen repercussions en diferents àmbits de l'addicte i moltes d'elles impliquen també terceres persones. El terme de *codependència* va ser creat per definir el cas d'aquestes persones que pateixen algunes conseqüències a causa d'addiccions alienes, principalment els familiars més propers.

S'ha arribat a la conclusió que en les dues addiccions tractades hi ha certes semblances en la manera com aquest tipus de situacions afecten els parents, però també s'ha vist que hi ha determinades diferències entre elles. Per una part, s'ha conclòs que el tabac repercuteix molt en la salut de qui envolta l'addicte i en la situació econòmica familiar, mentre que l'alcohol causa, a part d'un gran cost econòmic, més problemes en les relacions i en el tracte dins de la família.

S'ha vist que la publicitat i el tractament del tema en els mitjans de comunicació ha creat certa influència en la societat, tant positiva com negativa, ja que a part de promocionar certs productes alcohòlics o relacionats amb el tabac, també ha ajudat a crear certa consciència social sobre les conseqüències que té per a qui les consumeix i per als qui són més propers al consumidor.

També s'ha comprovat que la negació és força comuna en els addictes, i això causa que visquin tancats en la seva pròpia realitat, distorsionada pels efectes que els causen aquestes drogues legals. L'acceptació és el primer pas per superar qualsevol addicció; per tant, la majoria de persones que fan un consum de risc sense ser-ne conscients no ho superaran sense l'ajuda dels familiars. Sovint els familiars poden arribar a ser el motiu pel qual es comença aquesta addicció, però també són els qui en pateixen més les conseqüències (a banda del mateix addicte) i els que han d'ajudar-lo a superar aquesta situació.

Els resultats obtinguts a través dels diversos mètodes utilitzats (enquesta, entrevistes, recerca informàtica...) han confirmat plenament la hipòtesi plantejada a l'inici del treball respecte als diferents efectes que poden provocar l'alcoholisme i el tabaquisme en una persona codependent, entre els quals cal remarcar especialment la relació amb aquesta persona, la salut i la influència en la situació econòmica familiar. A més a més, aquesta recerca ha ajudat a conèixer alguns aspectes, com l'addicció social i la influència de la publicitat, que no s'havien tingut en compte.

Webgrafia

– Organización Mundial de la Salud. Glosario de Términos de alcohol y drogas. <https://www.who.int/substance_abuse/terminology/lexicon_alcohol_drugs_spanish.pdf> – Instituto Nacional del Cáncer. Alcohol y el riesgo de cáncer. <<https://www.cancer.gov/espanol/cancer/causasprevencion/riesgo/alcohol/hoja-informativa-alcohol>> – Codependencia. Dependencia al tabaco. <<https://gamma1950.wordpress.com/adiccion-al-tabaco/>>
